

Тыг хайнаагчдыг

„КОМПЛЕКС“ САНГА КОМБАЙНАННА

Сотирутаагта Ойлуунта „Комплекс“ бэлтгэнэй халаагчид багца сана комбайн агаарын системийн ажиллагааг үзүүлэх түгжэ бүхэл.

Бу даялалта улсуу баһылыга А. Т. Ноговицын, Тыва хаһаайыстыбатын управканын начальнига А. П. Захаров, управленне кылабылхай агронома М. А. Первыкин, Ойдулун ирчиллигин баһылыга Л. В. Ефремова, "Комплекс" баһынай хаһаайыстыба салһааччытын солбуулааччы И. Н. Парфенов, бу хаһаайыстыба үлэһиттэро кыһыншылар.

Андрей Тимофеевич ажурд тельягар сана номбин Чуралчыга килбэткэ 30-ча сыл буолбутун бэлэттэтэ. „Комплекс“ улусуна биир бастын үлэтэх хаһаайыстыба буоларың, ыһылытн иенин килбэтн илорин, сана тиловой хотон туттарың, сана суоһу эбин аһылыстыгыгарың, производственной көрдөрүүлэрэ үүнэн илорин хайбаата, санага техникаһа таба туһанагыгарың, үйэттэх буоларыгар алгыһын тирэтэ.

Иван Николаевич Парфенов, Людмила Васильевна Ефремова „Комплекс“ багланай хааайыстыба үлгүн-хамнаын улуус салалтата мэдэи өбүүрүн ийн максаларын төрттөр, тааарыгласыг үлгүнрэг зөөн өддөр.

Алексей СЛЕЩОВ.

Олорор мунуккун юрдимэ, нэһилиэк тунсабай
буолуутугар бэйиг кылааккын киллэрис

[illegible]

Одоо дотын миний сайхныг баяр тохуу тэвчээр авч үзсэн. Үүсч буй сайхныг, нонхон кун тонхон катон итн алданы коншорорго тоно эмэ бириэмэ баар эгэ буулгана. Сайхныг пварьныг оро аймах кунгэз сонхуу, дотон-сэргэ кингэтин дээрбайн тахсар биер бэлэз мнэстэвэ.

Бичагтар улахан
дэон иетигээр-
үсүн, сырхыг сывилны
үөрээр км уолдаст.
Ишвиктэн итгнник
түктэри быһыы
пахсыбатын туһутар бука
бары ойбухун-
санаабытан холбоон,
сааһылаан,
оолорбутугар нигэр-
үөрэтэр үсүн
ытыахайын.
Тулаһыр эйгэ, обще-
ственный сирдэрэ боро-
дэктээхтик,
харыстабыллаахтык
сүлүмүрүс сүбэлэни

Сырдылазга оруу тарышар дүккүрлөткө, сайылы саяхаттарын жүзөтпөк арыйар аксаабиг мокууорлөткө, үлөни-хамнашы үлөт тагара өтөстүбүт, үлөзү сөтпийи-чыгчаалын дыйбайбыт, оңно дүрөзүнн оңу сатыгылыр, саананы саагылылар, күүнү-уокуу, быгышастар бычыгыты, салбырза сымашы, агыпкөс сүүрүүнү оро анылап күрөткөчн көтөкөлүт Чуралчы айтыз-сайгаз, тартын-намчы дуушгайх дьонго-сэргэгэ сэмэст сайыны уруйдуу, тэбиклөк тунсалай көстүүткөк буюлуутутар буюуоуу билбэт үтө үлөүтэр сыгылашар. Он күрдүк бөс кыйы 13-14 күнөргөтөр “Ленин” атынан болуосаага уонна “Кыйылы” сирегэтөр тэрииттэртөр тахсантар пайынычашан сибөк-күнн сүрүтүтгара.

Улуу ычмака отделын специалиһа Анастасия Афанасьева: "Ыһиги улуу дьаһалтатаһын үлөһүгэрэ бүтүн тахсамык, дьаһалтабыт иһинэр быһарыантыгытан оһолуһубут улуусут төрөтүн бэлэттэр аһы сирбитигэр сибэкиэти оһорубут. Уопсай холбоон 500-ккэ сибэкиэти оһордо. Кийи байытэ оһорубут бускаһи бусуо, иһэр харыһыттын быһаа сибэкиэбэ, көрөбүт-харыһабыт. Дьон үлэтин сыһааннаһы үрөһөһөһө наһа, туһоһа барытыгар харыстабылаһаһык сыһааннаһыһы дьон ычмактааһа туһаһаһаһаһа".

Улууустаабы дьыһ-нөрөгэ устуна ычат социальнай-психологической кинини психолога Марфа Г. Платонова: "Күмүт туран биэрэн тэрилтээн тахсан бары сиёокон өлөрүтүтүр устани сыдыабыт. Ыйыттан ураты бүтүг инеипут, көлүөк устул-устунара бааллар. Бэйбиги буюрбутун таһан, ууну кутан иэуна, бархаты, астра курдук дьэрэкээн сиёокилэри көрөр кинини огус үөртөр. Ыйыткыккити туһаадай көстүүтөк буолара кырааан өсөлөрү, кэбиги ыалдыгыттары көрөхтөө дии саныы-бын. Бука бары харыстабылпахтык сыдыаһаһан Чүрөһабыт туһаадай буса лууттар сэмэй кылааппытын көлөтөрөккити дьон ытырабыт".

Семён ЖЕДУРИНСКОЙ.

Сага тугуу

ЧУРАПЧЫГА -- ЕМКОСТАРЫ ОҢОРОР СОБУОТ

Улууспут билиилгэх урбааньныта „СТ-Строй“ тэрилтэ салайааччыта Г. Е. Сивцев пластикой плиттэри (емкостары) онгорор собуоту тутуу маһын атыллыыр ыскылаатын территориятыгар тута сылдыар.

Бу манайгы хаартыскаа ол собуот дьыстии кэркэһэ кэстэр. Быйыл күһүн истиэнэтэ, үрдэ сабыллан бүтүүхтээх. Ол ситэ бүтэ илик да буоллар оборудованиета Москвиттан аҕалынан собуот хайыны-үйө үлэтин саҕалаабыт. Сырьелун пластик бороһуогу Собуруу Корейтан аҕалан собуокка уулларан, анал халыыттарга кутан 4,2, 0,5 кубической метр сабардамнаах араас быһыылаах, дьүүһүнээх, 1 см юрнот халыһнаах бөдө-тааа смкостары „У Егора“ маҕаһымыта татыга таһаарбыт. Балары таһынан улахан соҕус сибэккэн кашпютун кытары тороллор эбит. Илүүктэн оҕо араас иһиггэри отторор былааннаахтар.

Бу халын, анал бодорготүүлэх шастиковай смкостар ыйааһыннара чэчэктинсэн, дыбинвирибт буолан үһүн үйэлэхтэринэн хас бириэи малга, тэригтэ, фермага олус туһалаах, тодоостоох буолаллара эриби. Ордук билиин үгүс ыал сага, эргэ дыһэлэргэ толору хааччыллыы (снабжение) киһиэрэлтэринэн араас смкостарга, сентикэргэ наадыйаллара элбээн иһэринэн бу собуот оһоһуктара туһалара, наадилара өссө улаатта.

Чурагчы собуота бүтүн Илин Энэри, Хоту улуустары барыларын хааччыыан соң, Бу наадалаах эмкостары онгорорун таһынан „СГ—Строй“ уруккуттан улууһу дэлэччи мас тутуу матырыйалынан, профилиниһэн, чирениһанан хааччыларын ылахан махталынан бэлэтиэхтэс соң.

Иван ПОНОМАРЕВ.

Хоту көһөрүлүү 75 салгыар

ХОТУ КӨӨРҮЛҮҮ КЫТТЫЛААХТАРЫН ИСПИИНЭГЭ

Кытхы "Комсомо́л 15 сыла"		18 Дидаров Дмитрий Сем. 11 19 Белоносовский/Белонобсоя Дмитрий 43 20 Белоносовская Ефимия Дм. 16 21 Белоносовский Семен Вас. 74 22 Белоносовская Алма Дм. 9 23 Белоносовская Алек. 6 24 Дьячковский Степан 37 25 Дьячковский Степанов Степ. 17 26 Дьячковская Степанов Ст. 14 27 Дьячковская Александра 64 28 Дьячковская Марфа Дмтр. 22 29 Дьячковский Михаил Мик. 70 30 Павлова Мария 34 31 Павлов Гавр. Ник. 20 32 Павлова Мария Ник. 10 33 Хантеева Мария 30 34 Хантеев Дмитрий 6 35 Аржаков Ник. Спр. 53 36 Аржакова Дарья Спр. 48	37 Аржаков Максим 13 38 Аржакова Мария 4 39 Аржакова Евг. Дм. 34 40 Аржаков Мик. Егор. 4 41 Григорьев Евг. С. 22 42 Григорьев Алафак 58 43 Чалыков Алек. А. 28 44 Чалыкова Мария 58 45 Чалыкова Акулига 38 46 Аржаков Алек. 38 47 Аржаков Петр Тим. 11 48 Аржакова Вера 20 49 Аржаков Дмтр. Тим. 1 50 Петров Петр Ник. 14 8/IX - 1942 Представитель Аржаков Представитель тит	Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар	1 Аржакова Августа Гавриловна 2 Аржаков Михаил Михайлович 3 Аржаков Тит Гавриил 4 Дидарова Вера Сидоровна 5 Неустроева Марфа Дмитриевна 6 Аржаков Николай Фадеевич 7 Аржаков Максим Семенович 8 Аржакова Мария Семеновна 9 Попова Татьяна Егоровна 10 Поков Иван Васильевич 11 Аржаков Егор Степанович 12 Неустроев Алексей Михайлович 13 Дьячковский/Дмитрий 14 Дьячковская Елена Дмитриевна 15 Неустроев Николай Николаевич 16 Неустроева Евгения Николаевна 17 Максимов Сергей 18 Максимов Алафак 19 Максимов Гавриил Сергеевич	
"Кыһыл Армия" кытхы		34 Неустроев Семен Митрофанович 35 Неустроева Мария 36 Попова Мария Давыдовна 37 Попова Федорыч 38 Попова Татьяна Егоровна 39 Поков Иван Васильевич 40 Поков Николай Васильевич 41 Поков Давид Николаевич 42 Поков Мария Давыдовна 43 Поков Кирилл Степанович 44 Попова Елена 45 Дьячковская Ульяна Ивановна 46 Поков Дмитрий Кириллович 47 Попова Татьяна Дмитриевна 1924 48 Попова Алма Дмитриевна 49 Поков Николай Дмитриевич 50 Попова Ульяна 51 Кривошапкин Алексей Николаевич (Нусра) 52 Попова Надежда Никитична	15 Поков Дмитрий Крм. 37 16 Попова Татьяна Дмтр. 26 17 Попова Кирилл Филит(Спр) 64 18 Попова Елена Вас. 66 19 Дьячковская Ульяна Ив. 14 20 Дьячковская Марфа Конст. 14 21 Дьячковск. Егор Игнать(Колет) 26 22 Дьячковский Василий Егор. 4 23 Поков Луки Егор. 22 24 Попова Марфа Конст(Егор) 28 25 Поков Егор Лук. 2 26 Попова Алафак Петр. 30 27 Попова Зина Афан. 14 28 Поков Дуля Алаф. 7 29 Поков Платон Аф. 4 30 Поков Давид Никит. 65 31 Попова Татьяна (Егоровна) Лук. 25 32 Поков Никол. Вас. 4 33 Поков Вацл. Ник. 6 34 Керемжанов Матр. Ив. 23 35 Поков Николай Ник(Дмтр) 1 36 Попова Мария Дм. 31 37 Поков Афон Иван. 6 38 Попова Вера Мик. 26 39 Неустроев Вас. Андр. 45 40 Неустроева Алек. Ник. 19 41 Поков Алаф. Спр. 34 42 Попова Мария Аф. 14 43 Попова Татьяна Мар. Дм. 33 44 Поков Спиридон Филит(Ник) 95 45 Поков Михаил Аф. 6 46 Попова Мана Дм. 9 08.09.1942 Президиум Неустроев Осчетов Поков Представит. тит	Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар	71 Поков Клар. Ник. 5 8 Поков Мария Дмтр. 2 9 Поков Вера Мик. 26 Неопубликованные и несуту Дьячковская Марфа Константиновна Дьячковский Василий Алафак Кривошапкин Алексей Николаевич (Нусра) Неустроев Проконий Васильевич Неустроева Мария Неустроев Степанов Васильевич Павлов Михаил Николаевич Поков Егор Николаевич Поков Егор Николаевич Поков Афан. Дмитриевна Поков Наркисс Николаевич Поков Прасковья Афанасьевна Поков Татьяна Егоровна Поков Ульяна Поков Федорыч	
№ ААА Төр. сыла		1 Павлов Николай Петрович 2 Павлов Степанов Степановна 1 3 Павлов Петр Николаевич 4 Павлов Дмитрий Николаевич 5 Павлова Мария Николаевна 6 Павлов Михаил Николаевич 7 Поков Афанасий Степанович 8 Поков Татьяна 9 Поков Мария Афанасьевна 10 Поков Прасковья Афанасьевна 11 Поков Михаил Афанасьевич 12 Поков Спиридон Николаевич 13 Поков Егор Николаевич 14 Поков Егор Николаевич 15 Поков Христиан Егорович 16 Поков Ник. Егоровна 1924 г. 17 Поков Марфа Егоровна 18 Дьячковская Мавра Константиновна 19 Дьячковский Егор Константинович 20 Поков Лука Егорович 21 Дьячковская Мавра Константиновна 22 Поков Феодулстан Лукин 23 Поков Татьяна Лукинична 1910 г. 24 Поков Зинаида Афанасьевна 25 Поков Евдоким Афанасьевич 26 Поков Платон Афанасьевич 27 Поков Афанасий Петрович 28 Дьячковский Василий Егорович 29 Дьячковский Василий Андреевич 30 Неустроева Степанов Васильевна 31 Неустроев Проконий Васильевич 32 Неустроев Гурей Матросович 33 Неустроева Алина Егоровна	1 Павлов Ник. Петр. 43 2 Павлов Петр Никол. 15 3 Павлова Степан. Степан. 37 4 Павлов Дмтр. Алек. (Ник). 14 5 Павлова Мария Ник. 3 6 Неустроев Гурей Матр. 62 7 Неустроев Семен Гавр(Митр) 17 8 Неустроева Алма Егор. 45 9 Павлов Егор Ник. 65 10 Попова Нина Егор. 18 11 Поков Крестина Егор. 16 12 Попова Марфа Егор. 7 13 Поков Клар. Ник. 5 14 Поков Мария Дмтр. 2	08.09.1942 Президиум Неустроев Осчетов Поков Представит. тит	Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар Архыыт испиниһэр бвар дьон тоһулук испиниһэр кыттылаахтар	Керемжанов Матр. Ник. 23 Неустроев Вас. Андр. 45 Неустроева Алина Вас. 19 Павлов Егор Ник. 65 Поков Афон Иван. 6 Поков Марфа Егор. 7 Поков Клар. Ник. 5 Поков Мария Дмтр. 2 Поков Вера Мик. 26

КӨӨРҮЛҮҮ

Айы

Бу күмүсхтөрүн иһийэн
Бу күмүсхтөрүн суохтаан
Күтүл айы Чуралчым
Чотуох алаастара
Чунгула иһийээр,
Чуумтуга куустараллар?

Сүрэх билэр, сэрлэр,
Дууна таслар, айманар
Ханнык күндү дьоннорун,
Ханнык масаы оуолорун
Алаастарым астаһарын,
Умубаага суохтууларын.

"Нэһиликтэр, (холкуостар)
испийиһэригэр алларга иһийээр дьон
бүтүмнээбиттэригэр туһаныбыт, ону
таһыйа килии таһыйабыт нэһилик
кыттылаахтар кыттылаахтар. Бийиги
санаабыгылар нэһилик испиниһэ ооо
да ситэ билэ. Ордэ сурыйбуттук курдук
оооо теребүт, килии тийбит дьон билэ-
билэ да ситэри кыттылаахтар. Ала-
суу, ала ала сурыйбут сыйыа-халы
сурыйу да бвар. Онун бу үтэ салгы
барыан наада. Батрайык кыттылаахтар
Бүлүт профуонттар көһөрүлүбүт
холкуостар испийиһэригэр
оноруттара

Каталог Испиниһэ оһордо
көһөрүү кыттылаах Кидэти
салгылаахтар, үтэ ветеран
Решетников Павел Харитонович

Кыһыл Тапса Испиниһэ
кыттылаахтар холбоон оһоруллубут.
Захаров Мария Ивановна, Захаров Егор
Федорович, Барашков Дмитрий
Дмитриевич, Захаров Василий Егорович

Чалыс
Испиниһэ оһордулар көһөрүлүү
кыттылаахтар
Матеев Никсидий Михайлович
Поломарев Роман Федотович

Кыһыл нигиш Испиниһэ
оһордо көһөрүү кыттылаахтар
Поломарев Николай Васильевич

Кыһыл сэриниһ Испиниһэ
Бүтүү кууретын олуктоо, журнистак
Захарова Мария Ивановна
уонна Захаров Василий Иванович

испийиһэригэр холбоон оһоруллубут

Ярмиласкай Испиниһэ
оһордулар
И.В. Яковлев
Алек. Нестерова

Күүбүтүмүү Испиниһэ
Кыһыл оһортоо
Лосилева М.С.
оһонно кыттылаахтар

Лазарев Гавриил Иванович
Испиниһэ Никсидий Никсидович

III интерниһиһэ Испиниһэ
оһордуллубут
Титов Василий Гаврилович
Марьянов Михаил Михайлович

Кыһыл Кырыс Испиниһэ
оһордулар көһөрүү кыттылаахтар
Марьянов Михаил Михайлович
Колупетов Михаил Петрович

Кыһыл Толоон Испиниһэ
оһордулар көһөрүү кыттылаахтар
Кривошапкин Николай Григорьевич
уонна
Павлов Константин Семенович

Комсомо́л 15 сыла Испиниһэ
оһордо көһөрүлүү кыттылаахтар
Аржаков Егор Тимофеевич
Чуралчы салгылаахтар

Кыһыл Армия -

Кэржэстэбэл

Билсэр телефон: 8-411-51-24-458.

Официально. 8-800-35-01-002. Звонок бесплатный!

Хайгуулагч бичээхээс бэрилтээр графика: 16 ч 00 м. Бичээхээс бэриллинээ: 16 ч 00 м. "Сагаа олох" редакцоннай-издательскай холбоуука 19.07.2017 с. офсетка бичээгтэнээ.

